

Právo na informace

Z přímo účinných ustanovení čl. 30 odst. 1 a odst. 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/843 plyne jakékoliv osobě z široké veřejnosti právo na informace o skutečném majiteli v rozsahu jména, měsíce a data narození, zemi bydliště, státní příslušnosti a povaze a rozsahu jeho účasti ve společnosti či jiné právnické osobě zapsané v rejstříku.

Omezení stanovená v § 118g odst. 2 zákona č. [304/2013](#) Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění účinném do 31. 5. 2021, se na osoby z široké veřejnosti nepoužijí.

(Rozsudek Městského soudu v Praze č.j. 11 A 78/2021-31 ze dne 6.1.2022)

Městský soud v Praze rozhodl v právní věci žalobce J. M., zast. advokátem Mgr. F.H., sídlem P., proti žalovanému Ministerstvo spravedlnosti sídlem P. o žalobě proti rozhodnutí žalovaného z 5. 2. 2021, č. j. MSP-711/2020-OSV-OSV/2 tak, že se ruší rozhodnutí žalovaného z 5. 2. 2021, č. j. MSP-711/2020-OSV-OSV/2, a rozhodnutí Městského soudu v Praze z 26. 10. 2020, sp. zn. Si 2185/2020, a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení. Městskému soudu v Praze se přikazuje poskytnout žalobci požadované informace, tedy kdo je skutečným majitelem společnosti Agrofert a.s., a.s., sídlem P., a to do 15 dní od právní moci tohoto rozsudku.

Z odůvodnění:

I. Vymezení věci

Žalobce se domáhá zrušení shora uvedeného rozhodnutí. Má za to, že správní orgány ho zkrátily na jeho právu na informace, neboť mu nesdělily, kdo je skutečným majitelem společnosti Agrofert a.s.

Pro posouzení věci je podstatné, zda má přímý účinek směrnice (EU) 2015/849 z 20. 5. 2015 o předcházení využívání systému k praní peněz nebo financování terorismu, ve znění směrnice (EU) 2018/843 z 30. 5. 2018 (samostatně dále jen „směrnice 2015/849“ a „směrnice 2018/843“; společně „AML směrnice“).

II. Skutkový stav

Žalobce požádal Městský soud v Praze jako příslušný rejstříkový soud o poskytnutí informace dle zákona č. [106/1999](#) Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále jen „informační zákon“). Žádal o poskytnutí informace o skutečném majiteli společnosti Agrofert.

V žádosti uvedl, že informace požaduje na základě přímého účinku čl. 30 odst. 1 a odst. 5 písm. c) AML směrnice, neboť ji Česká republika ke dni podání žádosti netransponovala, ač lhůta pro její transpozici uplynula. Žalobce zároveň uvedl i důvody, pro které se domnívá, že má AML směrnice přímý účinek, a to s odkazy na judikaturu Soudního dvora Evropské unie (dále jen „SDEU“).

Ve správním spise je založena e-mailová komunikace pracovníků městského soudu, z níž vyplývá, že

požadovanou informaci disponují. Informaci však považují za neveřejnou.

Městský soud nejprve žalobcovu žádost odmítl, neboť měl za to, že ji nelze podřadit pod režim informačního zákona. Toto rozhodnutí k odvolání žalobce žalovaný zrušil, neboť dospěl k závěru, že se na žalobcovu žádost informační zákon aplikuje.

Městský soud následně 26. 10. 2020 žalobcovu žádost opětovně odmítl s odkazem na § 15 odst. 1 informačního zákona ve spojení s § 118c a § 118g zákona č. [304/2013](#) Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů (dále jen „rejstříkový zákon“). Posledně citovaná ustanovení rejstříkového zákona dle městského soudu stanoví zvláštní důvody pro odmítnutí poskytnutí informace, neboť taxativně vymezují okruh osob, kterým mohou být požadované informace poskytnuty, a žalobce mezi ně nepatří. Městský soud neshledal důvod pro přímou aplikaci AML směrnice, neboť pro to nebyly dle jeho názoru splněny podmínky.

Žalobce se proti druhému rozhodnutí městského soudu odvolal. Měl za to, že jsou splněny podmínky pro přímou aplikaci AML směrnice a že se městský soud neřídil závazným názorem žalovaného.

Žalovaný napadeným rozhodnutím potvrdil závěry městského soudu a odvolání zamítl. V odůvodnění uvedl, že městský soud neignoroval jeho předchozí závěry. Naopak právě s ohledem na tyto závěry posoudil žalobcovu žádost v mezích informačního zákona, ovšem dospěl k závěru, že důvod pro odmítnutí žádosti je dán v § 118g rejstříkového zákona. Žalobce neprokázal splnění podmínek, které toto ustanovení požaduje pro poskytnutí požadované informace. K žalobcovu odkazu na přímý účinek AML směrnice žalovaný uvedl, že otázka přiznání přímého účinku evropských směrnic má být primárně předmětem soudního rozhodování, avšak přesto se rozhodl ji posoudit. Došel přitom k závěru shodnému se závěrem městského soudu, a sice že nejsou splněny všechny podmínky pro uplatnění přímého účinku směrnice. Za rozhodné přitom považoval, že příslušná ustanovení AML směrnice neumožňují určit, jaká minimální práva žadatelům z řad široké veřejnosti svědčí. Směrnici je přitom třeba vnímat jako celek, nikoliv shluk jednotlivých ustanovení. Ačkoliv tedy platí, že dle čl. 30 odst. 1 AML směrnice mají mít právnické osoby v rejstříku zapsané adekvátní, přesné a úplné informace o svém majiteli, přičemž tyto informace by dle čl. 30 odst. 5 písm. c) směrnice měly být k dispozici jakékoliv osobě z řad široké veřejnosti, současně platí, že dle čl. 30 odst. 9 písm. g) této směrnice mohou státy za výjimečných okolností stanovit výjimku z takového přístupu. Jelikož AML směrnice uvádí, že tato výjimka může být stanovena i ve vztahu ke všem informacím o skutečném majiteli, je zřejmé, že minimální rozsah práv není vymezen. Proto není pravidlo v čl. 30 AML směrnice bezpodmínečné, a jako takovému mu nelze přiznat přímý účinek.

III. Žalobní argumentace

Žalobce je přesvědčen, že napadené rozhodnutí je nezákonné, a to především proto, že žalovaný ve svém rozhodování neaplikoval přímo AML směrnici. Ustanovení AML směrnice, na které se žalobce odvolává, jsou dostatečně jasná a bezpodmínečná. Česká republika směrnici ve stanovené lhůtě netransponovala.

Žalobce nesouhlasí s názorem žalovaného, že by nebyly splněny všechny podmínky pro přímý účinek čl. 30 odst. 5 AML směrnice, neboť ten jednoznačně stanoví, jaká minimální práva z něj vyplývají a že náleží jakékoliv osobě z široké veřejnosti. Adresátem směrnice je stát. Neobstojí ani argumentace žalovaného výjimkou podle čl. 30 odst. 9 směrnice, neboť Česká republika tuto výjimku do svého právního řádu vůbec nezavedla, a nemůže se jí tedy dovolávat jako překážky přímého účinku směrnice. Daná výjimka má navíc být výjimkou udělovanou individuálně, a musí podléhat účinnému správnímu i soudnímu přezkumu.

I kdyby výše uvedená výjimka v českém právním řádu existovala, nepředstavovala by překážku

přímému účinku směrnice. SDEU totiž ve svém rozsudku ze 14. 7. 1994, Facini Dori, C-91/92, uvedl, že určitý prostor pro uvážení členských států nemusí být překážkou pro určení minimálního rozsahu práv, která ze směrnice vyplývají.

Žalobce má za to, že nemusí prokazovat zájem na poskytnutí požadovaných informací ve smyslu § 118g odst. 2 rejstříkového zákona, neboť tato úprava je v rozporu s AML směrnicí, která právo na poskytnutí požadovaných informací přiznává bez dalšího jakékoliv osobě z široké veřejnosti. Žalobce přesto uvádí, že vzhledem k obecně známému faktu, že je opozičním poslancem Poslanecké sněmovny, vykonává činnost „hlídacího psa společnosti“, a tedy je dán jeho zájem na poskytnutí požadovaných informací, jelikož jediným akcionářem společnosti Agrofert byl donedávna předseda vlády.

Z výše uvedených důvodů žalobce navrhl, aby soud zrušil napadené rozhodnutí i prvostupňové rozhodnutí městského soudu a povinnému subjektu nařídil požadované informace o skutečném majiteli vydat v rozsahu jména a příjmení, data narození, země bydliště, státní příslušnosti a povahy a rozsahu účasti skutečného majitele na společnosti Agrofert.

IV. Vyjádření žalovaného

Žalovaný s žalobou nesouhlasí a navrhl její zamítnutí.

Odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí, kterým se vypořádal s žalobcovými odvolacími námitkami. Především pak odkázal na body 27 a 28, které se zabývají jádrem námitek uplatňovaných v projednávané žalobě. Vzhledem k tomu, že žaloba nepřináší nové argumenty svědčící závěrům odlišným od těch, ke kterým žalovaný dospěl v napadeném rozhodnutí, setrval žalovaný na svém rozhodnutí a jeho odůvodnění.

V. Posouzení soudem

Ve věci samé rozhodl soud bez nařízení jednání, s čímž žalovaný souhlasil výslovně a žalobce konkludentně [§ 51 odst. 1 zákona č. [150/2002](#) Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)]. Napadené rozhodnutí přezkoumal v rozsahu uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.) a vycházel ze skutkového i právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu dle § 75 odst. 1 s. ř. s.

Žaloba byla podána včas a osobou k tomu oprávněnou.

Žaloba je důvodná.

Ač to žádný z účastníků nenamítal, nelze přehlédnout, že správním orgánem v prvním stupni byl stejný soud, který nyní o žalobě rozhoduje. Soud se proto zabýval nejprve tím, zda není dán důvod pro přikázání věci jinému soudu dle § 9 odst. 1 či 2 s. ř. s. Dospěl k závěru, že tomu tak není.

Obdobnou otázku řešil NSS v nedávném usnesení z 28. 1. 2021, čj. Nao 9/2021-30, v němž šlo o žalobu proti rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem, který odložil žádost o poskytnutí informací dle informačního zákona. Krajský soud v řízení vystupoval jako žalovaný a též o žalobě rozhodoval. NSS posuzoval námitku systémové podjatosti všech správních soudců krajského soudu a též návrh na přikázání věci jinému soudu. Uzavřel přitom, že samotná skutečnost, že je žalovaným krajský soud, není důvod pro delegaci ani podjatost soudců správního úseku. NSS zdůraznil, že vyřizování žádostí o informace je běžnou agendou, na které vedení soudu či soud jako celek nemá žádný vitální zájem. Nejedná se ani o věc, která by se týkala přímo práce soudců správního úseku. Závěry přijaté NSS jsou na nyní posuzovanou věc zcela přenositelné, proto zdejší soud nepředkládal věc NSS k postupu dle § 9 s. ř. s., věc sám posoudil a o žalobě rozhodl.

Evidence údajů o skutečných majitelích byla v rozhodném období upravena v části páté rejstříkového zákona, přičemž skutečného majitele definoval § 4 odst. 4 tohoto zákona. Evidence není veřejným rejstříkem (§ 118c rejstříkového zákona). Do evidence se o skutečném majiteli zapisuje jméno a adresa místa pobytu, datum narození a rodné číslo, státní příslušnost a dle povahy postavení skutečného majitele též údaje o podílu na hlasovacích právech, na rozdělovaných prostředcích či jiné skutečnosti (§ 118f rejstříkového zákona). Údaje o skutečném majiteli se neposkytují s opisem zápisu z veřejného rejstříku, ani se neuveřejňují. Třetí osoba může údaje o jméně, státu bydliště, roce a měsíci narození, státní příslušnosti a údaje o postavení skutečného majitele obdržet tehdy, pokud prokáže zájem v souvislosti s předcházením trestným činům legalizace výnosů z trestné činnosti, legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti a jejich zdrojovým trestným činům a trestným činům financování terorismu a podpora a propagace terorismu (§ 118g odst. 1 a 2 rejstříkového zákona).

Žalobce není (a v žádosti ani netvrdil, že je) žádným ze subjektů, kterým mají být údaje o skutečném majiteli dle rejstříkového zákona poskytnuty. Pro rozhodnutí ve věci je proto podstatné především to, zda mu tyto údaje měly být poskytnuty na základě přímého účinku AML směrnice.

V.A Obecně k přímému účinku směrnic

Směrnice jsou právními akty sekundárního práva EU a pro své uplatnění vyžadují, aby byly členskými státy začleněny do vnitrostátního práva. Dle čl. 288 Smlouvy o fungování EU je směrnice závazná pro každý stát, kterému je určena, pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo, přičemž volba formy a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům.

Primárními adresáty směrnic jsou členské státy, avšak nejsou jejich adresáty výlučnými, neboť SDEU svou judikaturou zavedl koncept přímého účinku směrnic. Podle něj je za specifických podmínek možné, aby se úpravy směrnice dovolal přímo jednotlivcům. V rozsudku ze 4. 12. 1974, Van Duyn, 41/74, SDEU uvedl, že standard právní jistoty vyžaduje, aby se jedinec mohl dovolat ustanovení unijního práva, i když je obsaženo ve směrnici, která sama o sobě přímo použitelná není. Je však předpisem závazným, proto je možné se jí v řízení před státním orgánem dovolávat. V rozsudku z 5. 4. 1979, Ratti, 148/78 SDEU tento koncept rozvinul, a to aplikací zásady estoppel. Podle ní platí, že nikdo nesmí mít prospěch z vlastního porušení práva, a to ani členský stát. Opomenutí směrnici implementovat, stejně jako vadná implementace směrnice takovými porušeními jsou, členský stát tedy musí nést následky svého jednání. Těmito následky se pak rozumí právě povinnost přímo aplikovat ustanovení dané směrnice namísto chybějící či vadné vnitrostátní úpravy.

Přímý účinek směrnice se uplatní pouze za splnění podmínek stanovených ustálenou judikaturou SDEU. Předně jde o časové hledisko, tedy požadavek na uplynutí transpoziční lhůty stanovené konkrétní směrnici. V této lhůtě je členský stát povinen směrnici řádně a úplně transponovat do vnitrostátního práva (viz výše uvedené rozsudky Van Duyn a Ratti). Neučiní-li tak, dopustí se vadné transpozice a otevře cestu k možnosti přímého účinku směrnice (i z požadavku na uplynutí transpoziční lhůty však existují výjimky, srov. např. rozsudky SDEU z 22. 11. 2005, Mangold, C-144/04, či z 18. 12. 1997, Inter-environnement Wallonie, C-129/96).

Další podmínkou přímého účinku směrnice je její jasnost a bezpodmínečnost. V rozsudku z 19. 1. 1982, Becker, 8/81, SDEU uvedl, že se lze dovolávat těch ustanovení směrnic, která jsou jasná a bezpodmínečná z hlediska svého obsahu. To je třeba v každém jednotlivém případě posuzovat nikoliv z hlediska čistě formálního, ale spíše z hlediska funkčního. SDEU sám zpravidla zkoumá, je-li ustanovení v dané situaci, za daných okolností a k danému účelu přímo aplikovatelné. Klíčovým je posouzení, zdali je ustanovení soud schopen v konkrétní věci aplikovat. K tomu je třeba zjistit minimální pravidlo, které musí být určitelné bez ohledu na míru, která byla členskými státy dána při implementaci směrnice. S ohledem na okolnosti případu není vyloučeno, aby konkrétní ustanovení mělo přímý účinek v jedné věci, zatímco v druhé nikoliv (srov. Bobek, M., Bříza, P. a

Komárek, J.: Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 71). SDEU navíc rozlišuje mezi takzvaným vyloučením a nahrazením, kdy v prvním případě jednotlivec požaduje, aby určité ustanovení vnitrostátního práva nebylo pro rozpor se směrnicí aplikováno, zatímco v případě druhém jednatel tvrdí, že mu na základě ustanovení směrnice určité právo vzniklo. Jasnost a bezpodmínečnost je třeba zkoumat zvláště v druhém zmiňovaném případě (srov. výše citované rozhodnutí Van Duyn).

Poslední podmínkou přímého účinku směrnice je neuložení povinností jednotlivci. Tento požadavek vychází z povahy směrnic, které jsou dle zakládajících smluv určeny členskými státy. SDEU v rozsudku z 26. 2. 1986, Marshall, 152/84, uvedl, že jednotlivci nemohou být směrnicí vázáni. Tento závěr rozvinul v již citovaném rozsudku Faccini Dori, kde uvedl, že rozšíření přímého účinku směrnic na horizontální vztahy by znamenal překročení pravomocí EU, neboť by umožnilo ukládat povinnosti tam, kde to zakládající smlouvy nepředpokládají.

Lze tedy shrnout, že ustanovení směrnice má přímý účinek za předpokladu i) marného uplynutí lhůty pro transpozici a implementaci směrnice, ii) dostatečné jasnosti a bezpodmínečnosti daného ustanovení a iii) skutečnosti, že přímou aplikací směrnice nedojde k uložení povinností jednotlivci [srov. shodně např. rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“) z 28. 11. 2019, čj. 2 Azs 113/2019-24; všechna rozhodnutí NSS jsou dostupná online na www.nssoud.cz]. Vždy je třeba nalézt tzv. minimální pravidlo, které musí být určitelné v jakékoliv situaci bez ohledu na případnou míru uvážení zákonodárce při transpozici. Jinými slovy, je třeba nalézt právní normu, která je bez větší míry uvážení aplikovatelná na posuzovaný příklad.

V.B Přímý účinek AML směrnice

V projednávaném případě se jedná o posouzení možného přímého účinku čl. 30 odst. 1 a odst. 5 AML směrnice ve znění účinném v době vydání napadeného rozhodnutí, neboť právě na jejich základě žalobce požaduje poskytnutí informací o skutečném majiteli společnosti Agrofert.

Transpoziční lhůta AML směrnice uplynula 10. 1. 2020 dle čl. 4 odst. 1 směrnice 2018/843. Soud proto nejprve zkoumal, zda Česká republika požadavky AML směrnice na poskytování informací o skutečném vlastnictví právnických osob do svého právního řádu včas a řádně transponovala.

AML směrnice upravuje informace o skutečném vlastnictví v kapitole III. Ta v čl. 30 normuje poskytování informací ohledně právnických osob zapsaných v rejstříku na území členského státu a v čl. 31 upravuje poskytování informací o svěřenských fondech a obdobných právních uspořádáních. Pro posuzovanou věc jsou podstatná následující ustanovení.

Dle čl. 30 odst. 1 AML směrnice členské státy zajistí, aby společnosti a jiné právnické osoby zapsané v rejstříku na jejich území měly povinnost získat a mít adekvátní, přesné a aktuální informace o svém skutečném majiteli, včetně podrobností o účasti skutečného majitele. Členské státy zajistí, aby porušení tohoto článku podléhala účinným, přiměřeným a odrazujícím opatřením nebo sankcím.

Dle čl. 30 odst. 5 AML směrnice členské státy zajistí, aby informace o skutečných majitelích byly vždy k dispozici:

příslušným orgánům a finančním zpravodajským jednotkám, a to bez omezení;

povinným osobám v rámci hloubkové kontroly klienta v souladu s kapitolou II.

jakékoli osobě z široké veřejnosti.

Osoby uvedené v písmeni c) musí mít povolený přístup alespoň k informacím o jméně, měsíci a roce

narození, zemi bydliště a státní příslušnosti skutečného majitele a i o povaze a rozsahu účasti skutečného majitele.

Členské státy mohou za podmínek stanovených vnitrostátním právem zpřístupnit další informace umožňující zjištění totožnosti skutečného majitele. Uvedené další informace zahrnují alespoň datum narození či kontaktní údaje v souladu s pravidly pro ochranu údajů.

Dle čl. 30 odst. 9 AML směrnice za výjimečných okolností stanovených vnitrostátním právem mohou členské státy v případě, že by přístup uvedený v odst. 5 prvním pododstavci písm. b) a c) vystavil skutečného majitele nepřiměřenému riziku, riziku podvodu, únosu, vydírání, obtěžování, násilí nebo zastrahování nebo pokud je skutečným majitelem nezletilá nebo jinak právně nezpůsobilá osoba, stanovit na základě individuálního posouzení případu výjimku z takového přístupu ke všem nebo některým informacím o skutečném majiteli. Členské státy zajistí, aby byly tyto výjimky uděleny na základě podrobného hodnocení výjimečné povahy daných okolností. Právo na správní přezkum rozhodnutí o výjimce a na účinnou soudní ochranu je zaručeno. Členský stát, který udělil výjimky, zveřejní roční statistické údaje o počtu udělených výjimek a uvedených důvodech a předloží tyto údaje Komisi.

Směrnice 2018/843 změnila dosavadní úpravu mj. tak, že rozšířila okruh osob, které mají mít informace o skutečném majiteli k dispozici. Zatímco směrnice 2015/849 v čl. 30 odst. 5 písm. c) stanovila, že informace má být k dispozici osobě nebo organizaci, která může prokázat oprávněný zájem, směrnice 2018/843 v tomto ustanovení hovoří již o jakékoli osobě z široké veřejnosti. Účel rozšíření přístupu k informacím lze nalézt v odůvodnění této směrnice, v níž se uvádí, že veřejný přístup k informacím o skutečných majitelích umožňuje rovněž, aby tyto informace byly ve větší míře zkoumány občanskou společností, včetně tisku nebo organizací občanské společnosti, a přispívá k zachování důvěry v integritu obchodních transakcí a finančního systému (bod 30 věta první odůvodnění). Členské státy by proto měly umožnit přístup k informacím o skutečných majitelích společností a jiných právnických osob dostatečně soudržným a koordinovaným způsobem, a to prostřednictvím centrálních registrů, v nichž jsou obsaženy informace o skutečných majitelích, a stanovením jednoznačného pravidla pro veřejný přístup, aby mohly třetí osoby v celé Unii zjistit, kdo jsou skuteční majitelé společností a jiných právnických osob (bod 33 věta první odůvodnění).

V době rozhodnutí o žalobcově žádosti upravovala evidenci údajů o skutečných majitelích část pátá rejstříkového zákona. Ta ovšem umožňovala poskytnout informace třetím osobám pouze tehdy, pokud prokážou zájem v souvislosti s předcházením vyjmenovaným trestným činům dle § 118g odst. 2 rejstříkového zákona. Rozšíření subjektů, kterým mají být informace o skutečném majiteli k dispozici dle směrnice 2015/849, Česká republika nerefletovala a do svého právního řádu tyto požadavky včas netransponovala.

Pouze na okraj soud dodává, že požadavek na veřejný přístup k údajům o skutečném majiteli transponoval zákonodárce až do zákona č. [37/2021](#) Sb., o evidenci skutečných majitelů. Tato úprava však není pro posuzovanou věc relevantní, neboť nabyla účinnosti až po rozhodnutí o žalobcově žádosti (srov. § 65 citovaného zákona). Soud proto nijak neposuzoval, zda je tato nová úprava řádnou a úplnou transpozicí požadavků AML směrnice.

První z podmínek pro přímý účinek směrnice je splněna.

Dále soud posuzoval, zda je naplněna podmínka jasnosti a bezpodmínečnosti, přičemž právě v této otázce se postojí žalobce a žalovaného rozcházejí. Žalovaný má za to, že tato podmínka splněna není, neboť AML směrnice umožňuje členským státům stanovit výjimku, která vyloučí poskytnutí všech informací o skutečném majiteli.

Žalovaný se mýlí, pokud v napadeném rozhodnutí tvrdí, že podmínku jasnosti a bezpodmínečnosti je třeba zkoumat pro směrnici jako celek. Z judikatury SDEU i NSS totiž vyplývá, že je tomu právě naopak a postačí, pokud je jasné a bezpodmínečné konkrétní ustanovení směrnice (srovnej např. rozsudek SDEU z 12. 7. 1990, Foster, C-188/89, bod 16, či rozsudky NSS z 19. 12. 2018, čj. 8 Azs 290/2018-27, č. 3852/2019 Sb. NSS, a již citovaný rozsudek čj. 2 Azs 113/2019-24). Požadavek na jasnost a bezpodmínečnost nelze chápat absolutně. Pro přímý účinek postačí, lze-li identifikovat minimální pravidlo, a to například i tehdy, pokud členské státy mají určitý prostor pro uvážení (srov. rozsudek NSS z 18. 12. 2015, čj. 2 As 49/2013-109) nebo pokud je k minimálnímu pravidlu nutno dojít výkladem a contrario (srov. rozsudek NSS z 9. 7. 2015, čj. 1 Afs 6/2013-184, č. 3293/2015 Sb. NSS).

Při nalézání minimálního pravidla soud vyšel z českého znění směrnice, které porovnal se zněním anglickým a španělským. Co se týče osob oprávněných k přístupu k informacím o skutečném majiteli, jazykové verze se shodují: česká verze uvádí jakoukoli osobu z řad široké veřejnosti, anglická verze any member of general public a verze španělská cualquier miembro del público en general. Stejně tak se shodují i v rozsahu minimálních poskytovaných informací: jméno, měsíc a datum narození, země bydliště státní příslušnost skutečného majitele a povaha a rozsah účasti skutečného majitele v české verzi odpovídá termínům name, the month and year of birth, country of residence, nationality of the beneficial owner and the nature and extent of the beneficial interest held i termínům el nombre y apellidos, mes y año de nacimiento, país de residencia y nacionalidad del titular real y la naturaleza y alcance del interés real ostentado. Na základě tohoto porovnání soud podotýká, že pojmem měsíc a datum narození v české verzi se rozumí nikoliv určení dne narození, nýbrž roku narození, jak vyplývá z anglické a španělské verze; v ostatním se jazykové verze shodují.

Z ustanovení čl. 30 odst. 1 a odst. 5 AML směrnice lze určit minimální pravidlo, tedy jaká práva komu svědčí. Odstavec 5 písm. c) jednoznačně stanoví, že stát má povinnost každé osobě z široké veřejnosti zajistit přístup alespoň k informacím o jméně, měsíci a datu narození, zemi bydliště, státní příslušnosti skutečného majitele, i o povaze a rozsahu účasti skutečného majitele. Členské státy mohou rozsah poskytovaných informací v souladu s vnitrostátním právem rozšířit. Ze systematického výkladu čl. 30 odst. 1 AML směrnice je zřejmé, že adekvátními, přesnými a úplnými informacemi o skutečném majiteli společnosti, které mají společnosti povinnost získat, musí být přinejmenším informace uvedené v čl. 30 odst. 5 AML směrnice.

Soud konstatuje, že výše uvedené tvoří jasné a bezpodmínečné minimální pravidlo. Citovaná ustanovení AML směrnice tedy mají přímý účinek. To prakticky znamená, že ustanovení směrnice zakládají vedle úpravy v rejstříkovém zákonu novou skutkovou podstatu pro poskytnutí informací o skutečném majiteli. Každý člen široké veřejnosti má právo na přístup k informacím o skutečném majiteli v rozsahu uvedeném výše, čemuž odpovídá povinnost státu (příslušného rejstříkového soudu) tyto informace poskytnout. Omezení stanovená v § 118g odst. 2 rejstříkového zákona se na žádost osoby z široké veřejnosti nepoužijí.

Na tomto závěru nic nemění, že čl. 30 odst. 9 AML směrnice umožňuje členským státům stanovit výjimku z přístupu ke všem nebo některým poskytovaným informacím. Výjimku lze totiž poskytnout pouze za výjimečných okolností stanovených vnitrostátním právem, a to ze směrnici taxativně vymezených důvodů. Taková výjimka navíc musí být poskytována individuálně, na základě pečlivého zhodnocení, a musí být zaručen její soudní a správní přezkum. Žalobce navíc zcela správně poukázal na judikaturu SDEU, z níž vyplývá, že se stát nemůže dovolávat výjimky, kterou do svého práva mohl zavést, ale nezavedl. Tak v rozsudku ze 17. 7. 2008, Flughafen Köln/Bonn, C-226/07, uvedl ve vztahu k přímému účinku daňového osvobození stanoveného směrnici, že „omezení pravidla osvobození má totiž pouze případný charakter a členský stát, který tuto možnost nevyužil, se nemůže dovolávat svého vlastního opomenutí, aby daňovému poplatníkovi odepřel prospěch z osvobození, kterého se legitimně může domáhat na základě směrnice“ (bod 32). Judikaturu SDEU k této otázce shrnuje

odborná literatura pregnantně tak, že „jestliže směrnice dávala členskému státu možnost zavést výjimky z jejich pravidel, ale on je nezavedl, nemůže tyto výjimky namítat jako překážku přímého účinku a musí počítat s tím, že se proti němu směrnice uplatní ve výjimkami neomezeném rozsahu“ (Bobek, M., Bříza, P. a Komárek, J.: Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 73). Pokud tedy Česká republika nezavedla do svého právního řádu výjimky dle čl. 30 odst. 9 AML směrnice, nemůže se nyní dovolávat možnosti tyto výjimky stanovit. Právo široké veřejnosti na přístup k informacím o skutečném majiteli dle čl. 30 odst. 1 a 5 AML směrnice platí bezvýjimečně.

Podmínka jasnosti a bezpodmínečnosti pravidla je splněna.

Splněna je i poslední podmínka přímého účinku směrnice, tedy zákaz ukládání povinností jednotlivci. V daném případě se jedná o poskytnutí informace na základě informačního zákona, tedy o vztah státu a jednotlivce. Není možné, aby vznikla jakákoliv povinnost jednotlivci, neboť řízení o poskytnutí informace se neúčastní žádná třetí osoba mimo žadatele, tj. žalobce. Ze správního spisu vyplývá, že požadované informace měl povinný subjekt v době rozhodování o žádosti k dispozici, jedná se tedy o vztah mezi žadatelem a povinným subjektem, kde jednotlivcům na základě směrnice žádné povinnosti nevznikají.

Žalobní argumentace týkající se nesprávného posouzení přímého účinku AML směrnice je důvodná. Soud se proto již nezabýval dalšími žalobními námitkami, neboť ty žalobce uplatnil pouze eventuálně pro případ, že soud neshledá naplnění podmínek pro přímý účinek AML směrnice.

VI. Závěr a náklady řízení

Žalovaný neposkytl žalobci požadované informace, neboť nesprávně aplikoval AML směrnici. Tím porušil žalobcovu právo na informace. Proto soud výrokem I. zrušil napadené rozhodnutí podle § 78 odst. 1 s. ř. s., a věc podle § 78 odst. 4 s. ř. s. vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V souladu s § 78 odst. 3 s. ř. s. zrušil i rozhodnutí Městského soudu v Praze, neboť vychází ze shodných nesprávných právních úvah jako napadené rozhodnutí. V dalším řízení jsou správní orgány dle § 78 odst. 5 s. ř. s. vázány právním názorem soudu, že čl. 30 odst. 1 a 5 AML směrnice mají přímý účinek.

Dle § 16 odst. 5 informačního zákona platí, že při soudním přezkumu rozhodnutí o odvolání na základě žaloby podle zvláštního právního předpisu soud přezkoumá, zda jsou dány důvody pro odmítnutí žádosti. Nejsou-li žádné důvody pro odmítnutí žádosti, soud zruší rozhodnutí o odvolání a rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti a povinnému subjektu nařídí požadované informace poskytnout. Soud neshledal žádné důvody pro odmítnutí žalobcovy žádosti, a proto výrokem II. nařídil povinnému orgánu poskytnout žalobci požadované informace. Lhůtu pro poskytnutí informací stanovil soud s přihlédnutím k § 14 odst. 5 písm. d) informačního zákona.

Žalobce v žalobě navrhl, aby soud nařídil povinnému orgánu poskytnout informace o skutečném majiteli v konkrétním rozsahu dle čl. 30 odst. 5 písm. c) AML směrnice. V řízení před správními orgány však po celou dobu žádal pouze „o sdělení, kdo je skutečným majitelem“. Soud proto vyšel právě z předmětu řízení před správními orgány, a povinnému orgánu přikázal žalobci sdělit, kdo je skutečným majitelem společnosti Agrofert.

Další články:

- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Práva dětí](#)
- [Určitost sankcionované povinnosti](#)
- [Zemědělská půda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Samospráva \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Telekomunikace](#)
- [Účelová komunikace \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Územní plán \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)